

Bernard-Henry Lévy, ex-„nieuwe filozof“, is opnieuw op het oorlogspad. Nadat hij „bewees“ in „La barbarie à visage humain“ dat elk socialisme onvermijdelijk, onverbiddelijk, tot goelags leidt, en in „Le testament de Dieu“ dat alle kwaad op deze wereld begint bij de „dood van God“ en de teloorgang van het monotheïsme (in zijn joodse of kristelijke versie dan, niet de islamitische), slaat hij nu toe dichterbij huis. Om aan te tonen dat het „vaderland van de rechten van de mens“, Frankrijk, juist niet de democratie en tolerantie in het hart draagt. Maar dat van de helft van de vorige eeuw tot de tweede wereldoorlog de fundamentele ideologie van bijna alle politieke families er één was van anti-parlementarisme en racisme, kortom van een eigen Frans trikoloor „nationaal-socialisme“. En dat die ideologie nog steeds doorwerkt in 1981.

In zijn „L'Idéologie française“ gebruikt Bernard-Henry Lévy de procédés die ons in zijn „Barbarie“ al grondig ergerden, en die een leidende Parijse rabbijn over „Le testament de Dieu“ deden zeggen dat hijzelf en Lévy blijkbaar elk een heel ander Oud Testament hadden gelezen. Uitgaande van een stelling pikt hij uit een ruime belezeneid brokstukken en vaak uit hun verband gerukte citaten om die stelling te bewijzen, en lanceert een reeks affirmaties (je dis... je tiens... j'affirme) waartegen hij blijkbaar geen verhaal mogelijk acht.

Wat niet betekent dat Lévy niet de vinger op een aantal zere Franse plekken legt. Het is een feit dat vele Fransen in de jaren twintig en dertig aangetrokken waren door het klatergoud van de „nieuwe orde“, dat voor leidende schrijvers en denkers (de estheet Barrès, de monarchist Maurras, de katholieke dichter Péguy en vele anderen) de verdwijning van het gehate parlementaire regime niet snel genoeg kon komen, dat ook visceraal anti-Duits voelenden, zoals de volgelingen van „Action Française“ de „nationale revolutie“ van maar-schalk Pétain entoesiast begroetten, dat het regime van Vichy een zo snelle en brede aanvaarding vond omdat het niet alleen het gevolg was van de Franse militaire neder-

laag, maar tegelijk het produkt van tientallen jaren campagne tegen de parlementaire democratie, dat Vichy niet de Duitse bevelen afwachtte voor jodenvervolging maar op die bevelen al vooruitliep, als uitdrukking van een hevige antisemitisme dat o.m. tijdens de Dreyfus-affaire was gebleken. Zoals het een feit is dat de „oproep van 18 juni“ van de Gaulle uit Londen niet bepaald dadelijk een massa-respons uitlokte, en verzetsmensen in het begin van de oorlog in Frankrijk schaars waren.

Tot zover heeft Lévy natuurlijk gelijk — en dat was trouwens al eerder geweten. Waar hij op een onaanvaardbare manier te werk gaat is in zijn pogingen om te bewijzen dat die houding eigen was aan vrijwel alle politieke families en denkrichtingen op enkele socialistische (Jaurès, Blum) en een handvol schrijvers (Benda, Bataille, Camus, Breton) na.

Het is ongetwijfeld zo dat er in de jaren twintig en dertig raakvlakken bestonden in de propaganda van uiterst-rechts en uiterst-links tegen het internationaal kapitaal, voor de organisatie van de eigen arbeidersklasse. Dat de parlementaire democratie in die twee kampen weinig genade vond. Maar dat betekent nog niet dat die houding voortspoot uit dezelfde uitgangspunten en dezelfde doeleinden op het oog had, en dat men al die diverse stellingnamen zonder meer op de ene noemer van een identiek diepgeworteld Frans „nationaal-socialisme“ kan onderbrengen.

Aanvallen op de misbruiken in de Derde Republiek, die geen lichtend voorbeeld was met haar enorme verflechting van politieke en financieel-ekonomische belangen, en haar aanhoudende schandalen (Panama, Stavisky), staan nog niet gelijk met fundamenteel anti-parlementarisme, en het nastreven van een fascistisch regime. En anti-parlementarisme staat niet noodzakelijk gelijk met racisme. Zo kwam Péguy destijds op voor de verdediging van Dreyfus, maar hij spuwde op de parlementaire democratie en het algemeen stemrecht, bad opdat Frankrijk „un maître, un seul et qu'il